

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Луцького районного управління поліції
Головного управління Національної поліції
у Волинській області
13.03.2025**

м. Київ, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 13.03.2025 групою НПМ здійснено відвідування Луцького районного управління поліції Головного управління Національної поліції у Волинській області (далі – районне управління поліції, РУП, Луцьке районне управління поліції, Луцьке РУП).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Хведчук Віталій Васильович, заступник директора департаменту – начальник відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Тищенко Руслан Станіславович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Потапович Павло Васильович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Миронова Олена Анатоліївна, представник громадської організації.

Луцьке районне управління поліції розташоване за адресою: місто Луцьк, вулиця Грибоєдова, 2.

Відвідуванням встановлено, що на вході до будівлі Луцького районного управління поліції наявна інформація про найменування органу поліції (фото 1 та 2).

В Луцькому районному управлінні поліції з 29.11.2021 запроваджено пілотний проєкт «Інформаційна підсистема «Custody Records» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України», у зв'язку з чим перший поверх управління поліції обладнаний системою технічних приладів і засобів у приміщеннях, які використовуються для опитування, утримування, проведення слідчих дій з відвідувачами, затриманими чи запрошеними, та архівацією даних не менше 30 діб. В приміщеннях будівлі Луцького районного управління поліції встановлено 30 камер відеоспостереження.

Проведення процесуальних дій із затриманими, доставленими та запрошеними особами здійснюються виключно в спеціально облаштованих приміщеннях – чотирьох наявних кімнатах для проведення слідчих (розшукових) і інших процесуальних дій (фото 3 та 4).

Також, в Луцькому районному управлінні поліції створено сектор дотримання

прав людини, покращено стандарти захисту прав затриманих осіб через запровадження електронної фіксації інформації про всі дії щодо осіб, які перебувають під контролем поліції, з моменту фактичного затримання і поміщення до слідчого ізолятора або звільнення з-під варти.

З метою забезпечення контролю за поведінкою затриманих осіб, на першому поверсі адміністративного будинку поруч із залом оперативного управління чергової частини розміщено дві кімнати для затриманих.

У зазначених кімнатах протягом 2024-2025 років утримувалось 118 затриманих осіб.

Протягом 2024-2025 років співробітниками Луцького РУП затримано 282 особи, з яких:

- за підозрою у вчиненні злочину – 111 осіб,
- згідно ухвали слідчого-судді – 89 осіб,
- адміністративне затримання – 61 особа,
- інші (адміністративний арешт) – 21 особа.

Попередні зауваження

Попереднє відвідування Луцького районного управління поліції групою НПМ здійснено 29.11.2023.

За результатами попереднього відвідування керівництву Луцького РУП вказувалося на наявність порушень прав утримуваних осіб, зокрема:

- на захист від катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання;
- на професійну правничу допомогу;
- на гідні умови тримання;
- та інших порушень прав людини.

У ході відвідування встановлено, що надані за результатом попереднього відвідування рекомендації у повному обсязі не виконано.

Окрім цього, у ході відвідування Луцького районного управління поліції, представниками групи НПМ встановлено інші порушення вимог діючих нормативно-правових документів, невиконання яких призводить (буде призводити) до порушень прав людини та недотримання міжнародних стандартів поводження із утримуваними особами.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України)

1. Відповідно до підпункту 6 пункту 3 розділу V Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України), оперативний черговий чергової

частини підрозділів поліції має право поміщати й утримувати в кімнатах для затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінальних правопорушень, за які передбачене покарання у виді позбавлення волі, без ухвали слідчого судді, суду, на підставі протоколу про затримання особи, підозрюваної в учиненні злочину, відповідно до статті 208 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), а також осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, на підставі ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на затримання – на строк **до 3 годин** із подальшим поміщенням до ізоляторів тимчасового тримання. Якщо доставлення зазначених осіб до ІТТ у цей строк неможливе через віддаленість або відсутність належних шляхів сполучення, вони можуть триматися в кімнатах для затриманих не більше 24 годин.

Усупереч вищезазначеним вимогам, під час перегляду інформації в інформаційній підсистемі «Custody Records» встановлено два випадки утримування затриманих осіб у КЗ понад 24 години, зокрема:

затриманий Б., який поміщений до кімнати для затриманих 30.08.2024 о 04 год. 09 хв. та звільнений із КЗ 31.08.2024 о 04 год. 15 хв;

затриманий М., який поміщений до кімнати для затриманих 01.09.2024 о 05 год. 01 хв. та звільнений із КЗ 02.09.2024 о 17 год. 22 хв.

У своїх доповідях Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у пункті 47 Дванадцятій Загальній доповіді [CPT/Inf (2002) 15] зазначив, що перебування під вартою у підрозділах поліції має тривати доволі недовго. Крім того, особам, яких тримають під вартою 24 години і довше, потрібно, якщо це можливо, пропонувати прогулянки на свіжому повітрі.

Порушення права на повагу до приватного життя (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 32 Конституції України)

2. У порушення вимог правила 19.3. Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація № R (2006)2 Комітету Міністрів держав-учасниць) двері та перегородки санвузлів, розміщених у двох наявних кімнатах для затриманих, мають недостатній розмір (їх висота складає близько 1,1 м) та лише частково відділяють санвузли від основної житлової площі, що призводить до порушення права на повагу до приватного життя, оскільки не дозволяють усамітнитись утримуваним особам (фото 5 та 6).

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у своїй Доповіді Уряду України щодо проведеного візиту в Україну з 16 по 27 жовтня 2023 року (CPT/Inf (2024) 20) зазначав, що єдине питання, яке викликає реальне занепокоєння, полягає в тому, що, як і раніше, туалети в камерах для осіб, які тримаються разом, у всіх поліцейських установах (включаючи ті, що були нещодавно відремонтовані) лише частково розділені перегородками.

Зазначені факти потребують негайного виправлення, оскільки можуть

виступати приводом до подання заяв проти України до Європейського суду з прав людини з подальшим призначенням виплат значної суми коштів, як компенсації за моральну шкоду.

3. У порушення вимог підпункту 5 пункту 1 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, дві наявні кімнати для затриманих обладнані засобами відеонагляду без забезпечення права утримуваних осіб на приватність.

Так, кут огляду відеокамер, встановлених в зазначених приміщеннях, охоплює санітарні вузли (фото 7).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України)

4. У порушення вимог пункту 14 частини 1 статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», частини 1 статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, в Луцькому РУП лише 13 працівників зі всього особового складу (за штатом 255 посад, некомплект – 24 особи) пройшли підготовку щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги та отримали відповідні посвідчення.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України)

5. Згідно інформації, отриманої від Західного міжрегіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги, встановлено, що у порушення вимог частини четвертої статті 213 КПК України, пункту 2 Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правничої допомоги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363 та пункту 8 розділу VI Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, службові особи управління поліції в окремих випадках не забезпечують негайного повідомлення Західного міжрегіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги про факти затримання осіб, зокрема:

про затримання Х. 13.03.2024 о 15 годині 00 хвилин Західний міжрегіональний центр з надання безоплатної правничої допомоги повідомлено цього ж дня лише о 18 годині 36 хвилин, тобто, через **03 години 36 хвилин**;

про затримання П. 14.09.2024 о 7 годині 00 хвилин Західний міжрегіональний центр з надання безоплатної правничої допомоги повідомлено цього ж дня лише о 10 годині 46 хвилин, тобто, через **03 години 46 хвилин**;

про затримання К. 01.03.2025 о 22 годині 45 хвилин Західний міжрегіональний центр з надання безоплатної правничої допомоги повідомлено

02.03.2025 лише о 03 годині 35 хвилин, тобто, через **04 години 50 хвилин**.

Зазначені факти свідчать про невинуватене затягування забезпечення та реалізації затриманим особам права на захист.

Крім того, Комітет (Дванадцята Загальна доповідь CPT/Inf(2002)15) наголошує, що небезпека залякувань і фізичної жорстокості по відношенню до затриманої особи є найбільшою у час відразу по взятті її під варту. Отже, можливість затриманих залучити адвоката саме у цей проміжок часу становить гарантію від жорстокого поводження.

Така ситуація може призвести до заяв проти України до Європейського суду з прав людини про порушення статті 3 Конвенції та призначення виплат значної суми коштів, як моральної компенсації за моральну шкоду.

Факти порушень прав затриманих на доступ підозрюваного до захисника також вже знайшли своє відображення в рішеннях Європейського суду з прав людини (справа Салдуз проти Туреччини), який також відзначав «особливу вразливість обвинуваченого на ранніх етапах провадження, коли він одночасно постає перед стресовою ситуацією і дедалі складнішим кримінальним законодавством».

Порушення права на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 28 Конституції України)

6. У порушення вимог підпункту 5 пункту 1 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України кімнати для затриманих меблями для забезпечення мінімальних потреб для осіб, які в них утримуються, не обладнані, зокрема, не обладнані столом та лавами (фото 8).

7. У порушення вимог пункту 8 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України особи, які утримуються в кімнатах для затриманих питною водою не забезпечуються.

Таким чином, особи, які перебувають у цих приміщеннях, не мають постійного доступу до питної води.

8. В Луцькому районному управлінні поліції порушуються вимоги пункту 11 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 18.2 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація № R (2006) 2 Комітету Міністрів держав-учасниць), оскільки конструкція вікон кімнат для затриманих не дозволяє утримуваним особам власноручно відкривати кватирки для провітрювання (фото 9).

Комітет у Дванадцятій Загальній доповіді [CPT/Inf (2002) 15] зазначав, що умови утримування в поліцейських камерах мають відповідати основним вимогам. Всі камери повинні бути чистими і мати належний розмір, відповідне освітлення і вентиляцію.

Крім того, враховуючи, що затримані особи утримуються в кімнатах для затриманих управління поліції досить тривалий час та в неналежних умовах, така ситуація може призвести до подання чергових заяв проти України до

Європейського суду з прав людини про порушення вимог статті 3 Конвенції та призначення виплат значної суми коштів, як моральної компенсації за нанесену моральну шкоду.

Порушення права на інформацію (статті 5, 21 Закону України «Про інформацію»)

9. У відповідності до вимог підпункту 3 пункту 2 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, перед поміщенням до кімнати для затриманих черговий зобов'язаний поінформувати затриману особу про наявність у кімнаті для затриманих системи відеоспостереження, зокрема, шляхом розміщення попереджувального знаку при вході до зони з відеоспостереження.

Разом з тим, у відповідності до вимог пункту 18 розділу VI Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, відеофіксація побачення у кімнаті для конфіденційного побачення затриманої особи із захисником, камерою, про яку не повідомлено учасників побачення, забороняється.

Під час відвідування групою НПМ встановлено, що при вході до зони з відеоспостереження двох кімнат для затриманих та кімнати для конфіденційного побачення затриманої особи із захисником відповідні попереджувальні знаки відсутні.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Луцькому районному управлінню поліції Головного управління Національної поліції у Волинській області:

1. Проаналізувати виявлені порушення у діяльності Луцького районного управління поліції та розробити відповідний план заходів щодо їх усунення та недопущення у подальшому.

2. Забезпечити утримання затриманих осіб в кімнатах для затриманих районного управління поліції у строки, передбачені законодавством.

3. Створити належні умови для реалізації права затриманих осіб на приватність (обладнати санітарні вузли у кімнатах для затриманих дверцятами та перегородками відповідного розміру).

4. Здійснювати відеонагляд у кімнатах для затриманих Луцького районного управління поліції із забезпечення права на приватність утримуваних осіб.

5. Забезпечити розміщення попереджувальних знаків при вході до зон відеоспостереження двох кімнат для затриманих та кімнати для конфіденційного побачення затриманої особи із захисником Луцького районного управління поліції.

6. Забезпечити проходження навчання з теоретичних і практичних навичок надання домедичної допомоги та отримання відповідних посвідчень особовим складом Луцького районного управління поліції, який їх не має.

7. Забезпечити негайне повідомлення Західного міжрегіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги про усі факти затримання осіб.

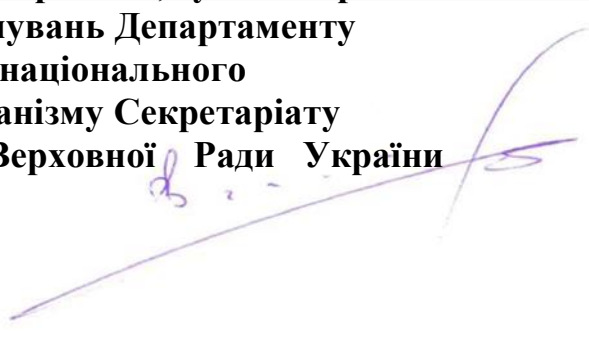
8. Обладнати кімнати для затриманих Луцького районного управління поліції меблями для забезпечення мінімальних потреб осіб, які в них утримуються.

9. Забезпечити постійний доступ осіб, які утримуються в кімнатах для затриманих, до чистої питної води у відповідності до вимог національного законодавства.

10. Забезпечити доступ особам, які утримуються в кімнатах для затриманих, до чистого повітря.

До звіту додаються: фотознімки на 5-ти арк. в 1 прим.

**Заступник директора Департаменту –
начальник відділу інспектування об'єктів
контролю в правоохоронних, судових органах
та військових формувань Департаменту
з питань реалізації національного
превентивного механізму Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради України
з прав людини**

Віталій ХВЕДЧУК

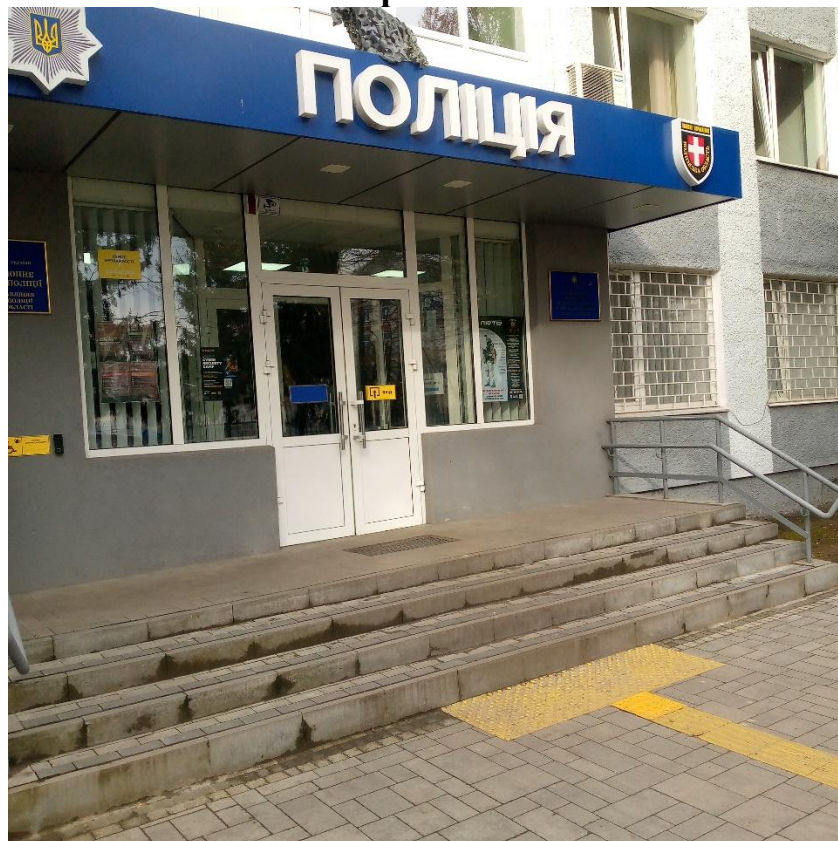
Фотознімки до звіту**Фото 1****фото 2**

фото 3

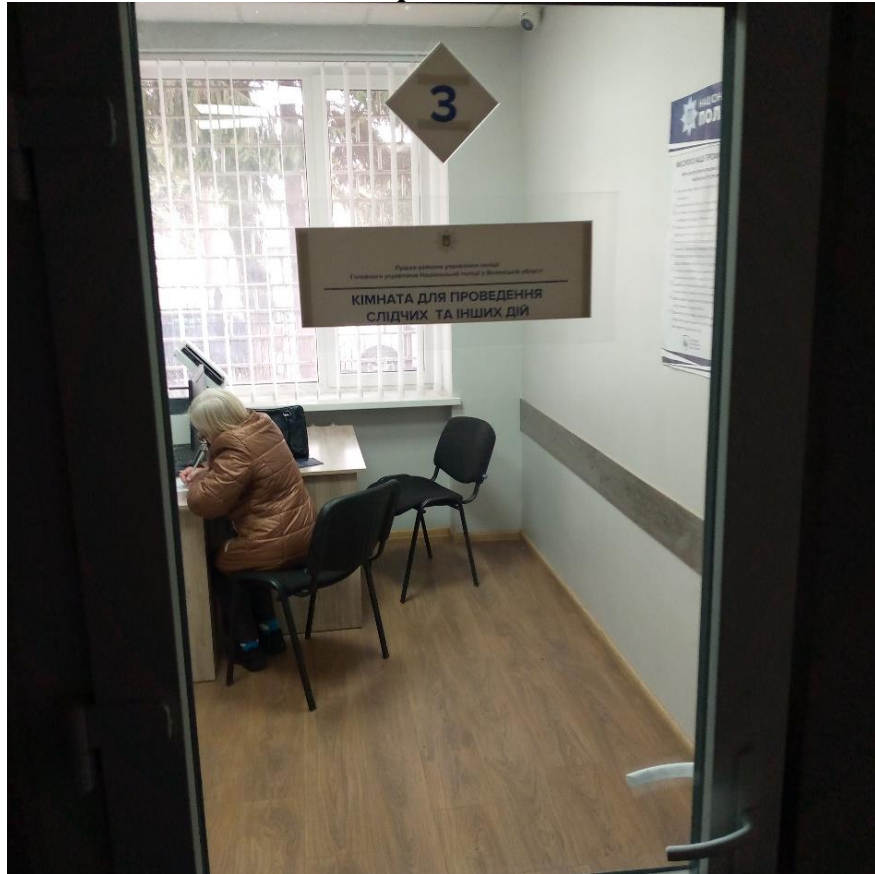

фото 4

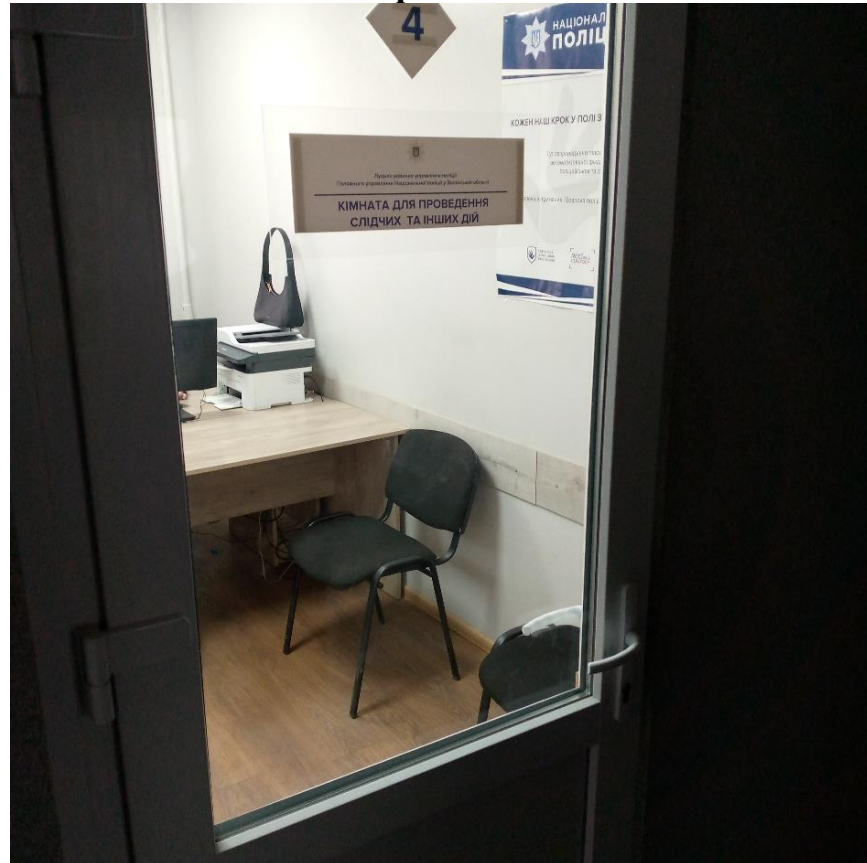

фото 5

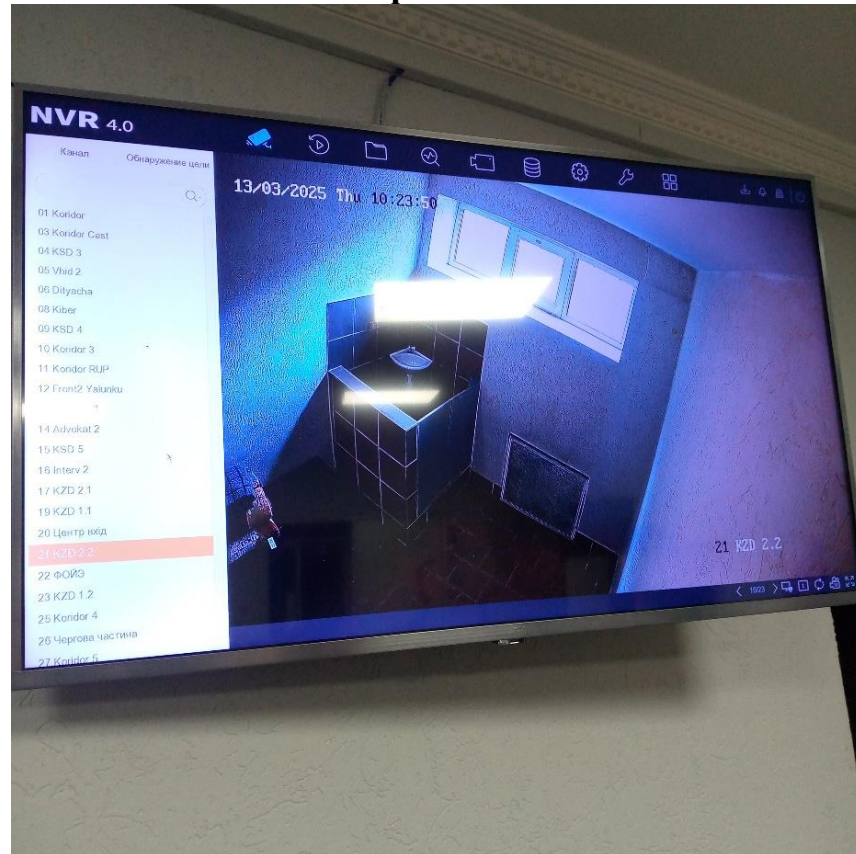

фото 6

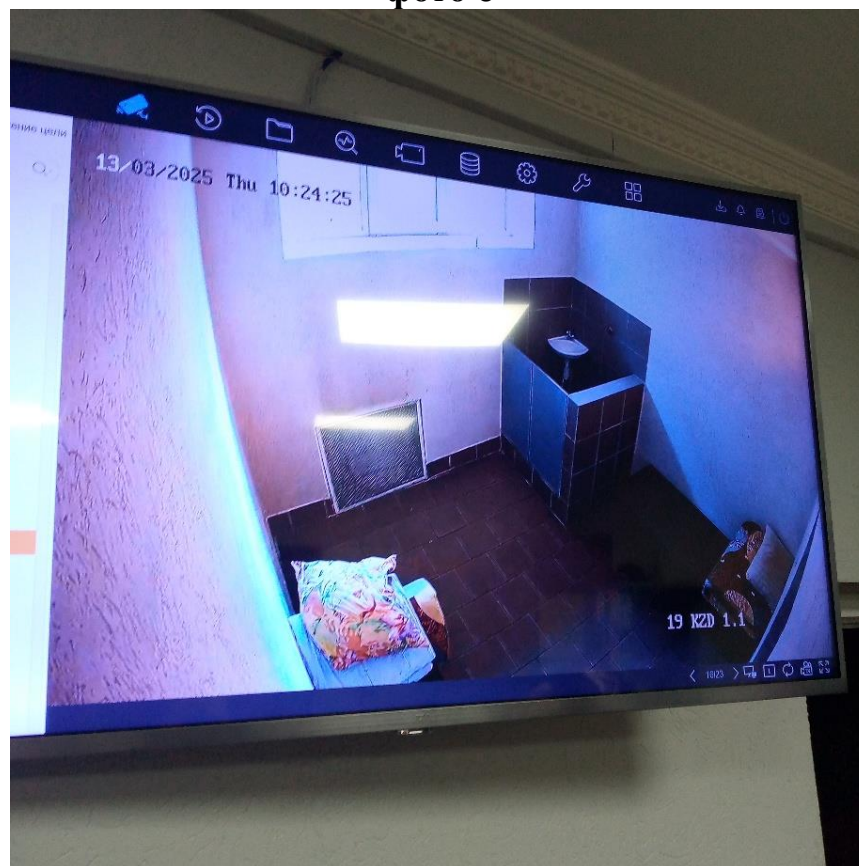

фото 7

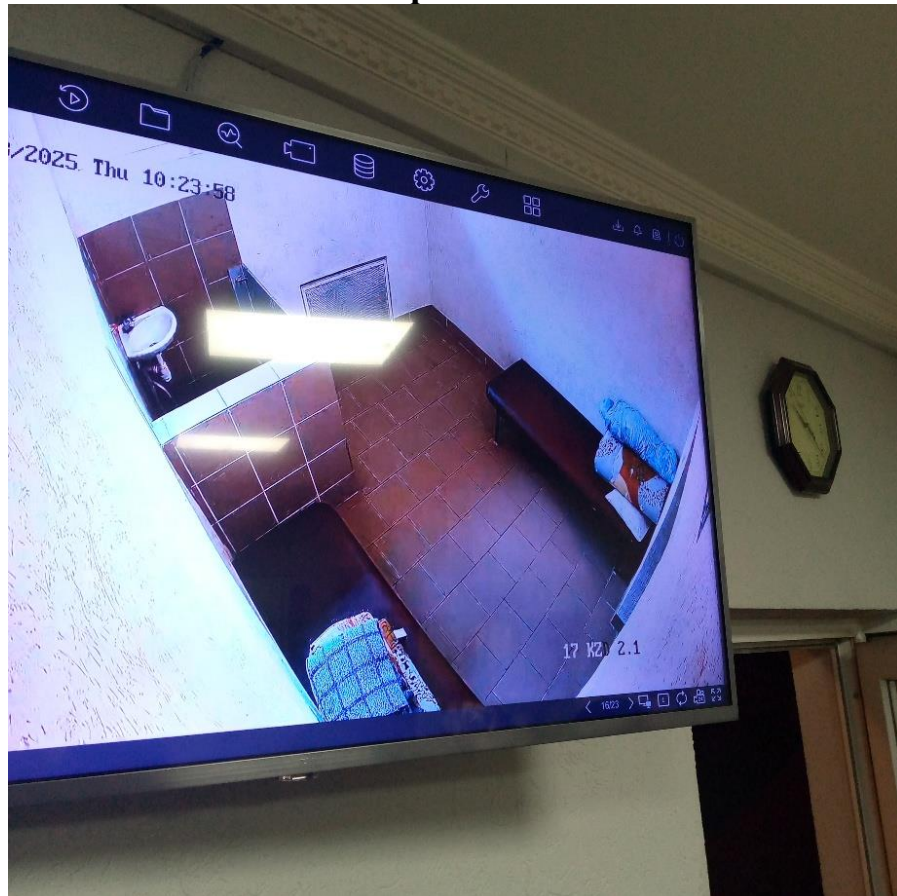

фото 8

фото 9

